

MF/A/BOB-4

4

BREVE

1902—10

fra

Margrete Bose (f. Heiberg)

(f. 1865, d. 1952)

Professor ved Universitetet i La Plata fra 1909

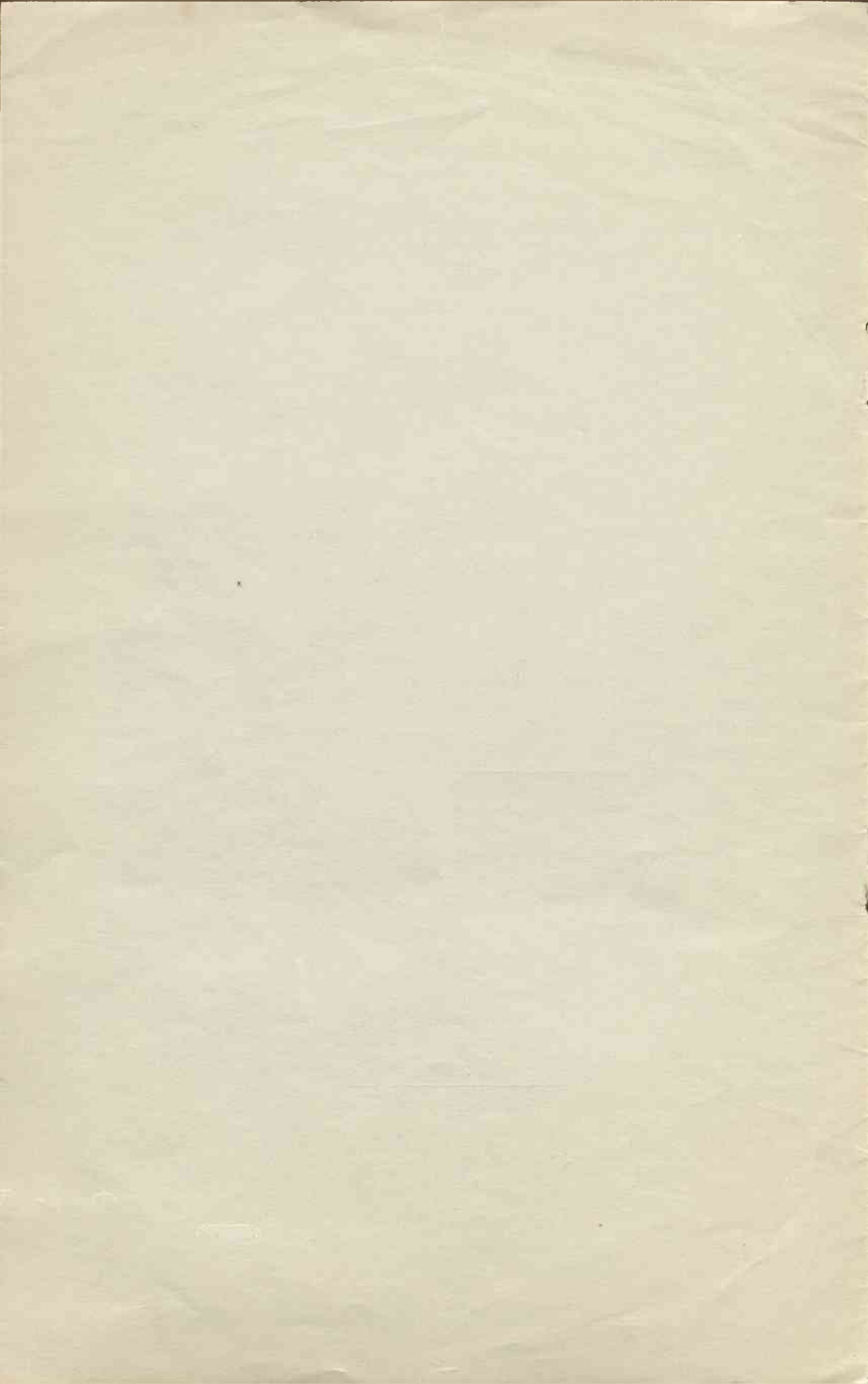
ved

K. A. HEIBERG

København

1955

Studiet i Göttingen omtales under 19. November 1902:

»Man kan ikke beklage sig over Folk her, thi man mærker paa dem allesammen, at de er vant til at færdes mellem mange, det er utroligt, hvor det sliber Folk af.« – og der anføres: »Underligt er det at høre alle Betragtninger over sociale Spørgsmaal dreje sig om den Tap, – hvad den regerende vel tænker eller vil gøre.« Man faar en Del ejendommeligt fortalt, hvortil maa regnes, at Professor Nernst's lille Pige hed Elektra, og »om Fornøjelsen ved at høre ham forklare Dr. J. fra Wien (hvis Fader var »Slesvig-Holstener«), at Fyn var den varmeste Del af Danmark, for den laa helt omgivet af Havet, saa Golfstrømmen ret kunde gøre sig gældende.«

(Fra 1903 som Emil Boses Ægtefælle bosat i Göttingen i det sydlige Hannover, senere i Danzig, fra 1909 i La Plata, og dér ogsaa selv Professor). Det laa paa et »internationalt« højt Plan i Göttingen. Fru Bose skriver saaledes til sin Moder (15. Maj 1906): »Professor Nakamura, som I saa her, tog Afsked for efter tre Aars Ophold i Europa at rejse hjem til Japan.«

Om et Selskab hos Voigt: Først nævnes en Bulgarer; og dernæst: »der var Böhmer, Ungarerer, Rumæner, Amerikanere, Englændere og Frk. Trolle fra København« – og ejendommelige Forhold omtales, som hvorledes man paa Besøg hos Prof. R. faar at vide, at hans Søster er gift med en *tyrkisk* Admiral. »Der vistes et Billede af hende i tyrkisk Dragt, og Professor R. havde mange smukke Fotografier fra Troja, hvor han ogsaa havde været en Gang, han besøgte Søsteren. Det maa alligevel være besynderligt.«

Professor Bose er nu ansat ved Danzigs polytekniske Lærestalt og bor i Oliva.

Man faar en Beskrivelse af, hvorledes Vognenes Kurvetletning »som i Danmark for 100 Aar siden, er smukt mønstret af grønne, brune og hvide Pilevidjer.« Anledningen er et Læs Tørv. »Da Manden havde baaret Tørven ind, vilde han have noget ekstra, og jeg gav ham nogle Pengestykker.« »De kunde gerne give mig en Flaske Øl.« »Det har jeg ikke.« »Men en Snaps da!!« Han troede aabenbart, det var Udflugter, at jeg sagde, at saadant noget havde vi ikke i Huset. – Der drikkes megen Snaps her. Ved hver Købmandshandel er en saakaldt »Destillation« (!).«

25. Oktober 1907.

Som Fødselsdagsgave fik jeg, da vi i 8 Dage var i Dresden til Naturforsker mødet, to Wagnerforestillinger: »Rheingold« og »Wallküre«. Det var det skønneste, jeg i mit Liv har hørt af Sang og Musik, men det var ogsaa Stemmer, der kunde synge, akkompagneret af et Orkester paa 140 Mand, som en anden lader sig akkompagnere af et Klaver. Efter dette begynder jeg at forstaa de Mennesker, der siger, at der var ingen Musik i Verden før Wagner. — (Iøvrigt fortælles der om et Raketapparat, der tog Billeder af Landskaberne, og om en 25-aarig Kæmpekrystal).

KJÆRE MODER!

Oliva bei Danzig, 5. Maj 1908.

Svar mig nu ganske oprigtig, om Du vil have Waltermænd i den Tid, vi er paa Rejse? — — — Emil og jeg har altid tænkt os, at vi engang skulde rejse op og se Midnatssolen, og i Aar kan det formodentlig lade sig gøre, og saa synes vi ikke, at vi vil lade Lejligheden gaa fra os. — — —

Nu kun de kjærligste Hilsener til Dig og Fader. Din

Margrete.

KJÆRE SVIGERFORÆLDRE!

Jeg vilde dog gjerne bede Jer om at tage Walter saalænge, at vi kunde naa vores Tur til Nordkap. Det er en Lejlighed, som sandsynligvis ikke saa let byder sig igjen, for senere kan jeg maaske ellers aldrig komme løs før omtrent 8. August, derfor vilde vi saa gjerne rejse i Aar og se Norge, Fjordene og Lofoten og Midnatssolen, hvad vi begge to saa meget længe efter.

Med mange kjærlige Hilsener Eders hengivne Svigersøn

Emil.

Af Brev til Søsteren.

Turistdampskibet »Neptun«, 15. Juli 1908.

— Kl. 3¼ kørte vi fra Kristiania mod Trondhjem. Og gennem Norge er det Fjeld, dækket med Skov, store Søer, store Floder, man stiger højere og højere, til man Kl. 3 om Morgenen igen begynder at gaa ned efter. Vi saa paa det smukke grønne Land i Morgensolen. Der er den skønneste Flora, vore almindelige Mark- og Skovblomster, men i stor Rigdom. I Trondhjem *blomstrede* Syrener og Guldregn og Jordbær! Jeg fandt T. smukkere end Kristiania. Husene er af Træ, røde eller hvidt malede. — — — Der er ingen Arbejdsvogne, kun tohulede Karrer trukket af halvstore smukke Heste med korte Maner.

I en Droske kørte vi ud til Lerfossen ved Nidelven, en Times Vej. Der ser rigt og frugtbart ud om Trondhjem, men Korn bliver vist ikke modent, jeg saa smaa Bygmarker hist og her, hvor Sæden kun var en Haandsbred høj.

Det lykkedes os at faa Plads paa Nordlandsskibet, der gik Kl. 9 om Aftenen. — Vi kan kigge ud og se Havet og Bjergene. Det er en fortryllende Fart. Vi sejler indenskærs mellem høje og lave Bjerge, jo højere Nord, vi kommer, jo mere Sne ligger der paa Bjergene. Igaar var vi i Land oppe paa en Gletscher, den løb som en bred Strøm ned til Fjorden, men mellem *skovklædte* Fjelde, en Mærkelighed deroppe, ellers var Bjergene omkring højst *græsklædte*. Jeg ser her Sagaerne illustreret: »Gaarden laa paa et Næs, som løb ud i Vandet«. Da vi sejlede videre, glødede alle Fjeldtoppene i de røde Solstraaler, og Kl. 11 saa vi en dejlig Regnbue, den stod i Syd med sit ene Ben paa Gletscherens rosenrøde Sne og med det andet paa en fjern Bjergtop. 11 $\frac{3}{4}$ var Solen forsvunden under Horizonten (Havet), men en halv Time efter glødede de skønneste Farver som Forbud for Morgenrøden over Hav og Himmel. Vi gik til Køjs ved 12-Tiden, men sov vist først en Timestid efter, for vi maatte hele Tiden staa op igen og kigge gennem Oxeøjet. Da vi endelig faldt i Søvn, havde vi aabent Hav mod Vest, men da vi stod op i Morges, var vi ved Lofoten, hvor der ligger megen Sne paa Bjergene. Det er Graa-vejr i Dag, men vi haaber, det klarer til i Nat i Lyngsfjorden, da vi *efter Programmet* skal have Midnatssolen. Vi er i Øjeblikket paa Højde med Narvik, hvortil man ogsaa kan komme pr. Bane gennem Sverige, i Aften kl. 6 er vi vist i Tromsø. De Rejsende her paa Skibet er mest Tyskere, nogle Franskmand, Amerikanere og Englændere. Emil havde den Fornøjelse, at Styrmanden mente, at han var Dansker. Igaar fejrede vi Polarkredsen ved at affyre Skibets fire smaa Kanoner, og lettroende Folk fik den ogsaa at *se* i en Kikkert, der »fór Tilfallet« var forsynet med en horizontal Traad i Synsfeltet. —

I Brev (4. August 08) til Broderen Knud — fortælles, at der var 96 Passagerer, og at man sejlede Dag og Nat gennem de skønneste Egne, og det var altid Dag! Vi var i Land flere Steder, et Sted steg vi op paa en stor Gletscher »Svartisen«, og da vi Kl. 11 sejlede videre, laa Snemarkerne rosenrøde, og Bjergene glødede som mørkt Purpur i Aftenrøden, og i Syd saa vi en dejlig Regnbue. I 4 Dage havde vi Midnatssol; uhindret af Skyer saa vi Solen gaa ned mod Horizonten, og derefter stige igen. Ved Nordkap plukkede vi Masser af Engblommer. Floraen var i det hele overmaade rig og farveprægtig, og et Sted i Lofoten den lille fine Linnea. Et Fuglefjeld saa vi ogsaa; da der blev fyret et Kanonskud af, stod Fuglene ud derfra som et flygende Snevejr.

Fra 6. December 1908 skrives fra Oliva:

— — »Jeg har personlig en stærk Tvivl, om en »æstetisk« Livs-
anskuelse overhovedet er berettiget. »Øjnenes Lyst« sættes ikke højt
af vor store Lærer, og selv om Verden, som Gud havde skabt den,
var harmonisk, smuk og overhovedet tiltalende for alle vore Sanser,
saa er den Verden, vi kender, det ikke, og jeg synes, man tager Afstand
fra en æstetisk Maalestok, naar det gaar op for én, at det ikke er de
kloge, dannede, smukke, rene eller vellugtende, der gaar foran os ind
i Himmeriges Rige.

Den Æstetik, der efter min Opfattelse gælder, er den, der fremmer
Renlighed, Skønhed etc., hvor det paa nogen Maade kan lade sig
gøre, men ikke den, der udsøger og opsøger det tiltalende paa alle
Punkter og vender Ryg eller lukker Øjnene eller »ser bort fra« alt,
hvad der ikke behager min højt udviklede æstetiske Sans.

Det er langt mere æstetisk at sørge for, at Børn er rene, bliver
renlige og at deres Mave er i Orden, altsaa for en Moder Dagen
igennem at overlægge sig: »Har Peter gjort Bébé, har Petrine tryk-
ket« (som vor lille Pige saa smagfuldt sagde). »Er Potten slaet ud«.
Der er ogsaa langt færre uæstetiske Ting, Skraal, Gnav og ilde Lugt
omkring én, naar man gør det, end naar de »æstetiske« Fornemmel-
ser hindrer én i at tænke paa sligt.

For en stor By er en Borgmester, der med Iver tager sig af Kana-
lisation og Renovationsvæsen en langt bedre Fremmer af det æsteti-
ske, end hvilken som helst Skønaand, Filosof, eller hvad Du ellers
vil. Dette er kun Exempler. Du bedes selv udføre det videre. Naa,
maaske kender Du det foreliggende Tilfælde bedre.

KJÆRE SØSTER — — —

La Plata, 13. Oktober 1909.

Jeg finder altid, ligesom Du gør det, at man skal skrive snart efter,
at man har faaet Brev, og naar man har Lyst til det, og nu har jeg
Lyst. Jeg kommer lige ind fra Haven, og medbragte en Stedmoder-
blomst og 3 Violer, som jeg vil lægge i Brevet til Dig. Forleden sprang
vor første Rose ud, den er hvid, med den svageste Nuance af lyserødt
dybest inde. 4 andre Buske staar i Knop, én ved endnu ikke, om den
vil skyde eller gaa ud. Men i det hele staar alting godt. Et lille rundt
Bassin, der hidtil har været fyldt med Græstørv, er jeg begyndt at
beplynte med Kala'er og Canna, begge Dele grov vildt her. Emil
og Walter er, assisterede af Rafaelo, ifærd med at »fordærve« My-
rerne, som Walter siger. Det er store sorte Myrer, der gnaver Bladene
af og bærer dem triumferende bort, man har intet i sine Have, hvis
man tillader Myrerne at være der, saa saasart vi opdager nogle,
hentes en Vandkande fuld af et Tjærepræparat, som de afskyer, og

4

det hældes ned i deres Gang. De lever dybt nede i Jorden, og om at *udrydde* dem paa det enkelte Grundstykke, er der ikke Tale, kun om at holde dem i Ave. Emil forfølger dem med noget af den Ihærdighed, som jeg tænker mig, at hans Forfædre har lagt for Dagen i Kamp med Ulve og Bjørne. Igaar var et Par af vore Kollegafamilier herude fra Buenos Aires; de er kommet herover omtrent samtidig med os, saa de havde endnu ikke set La Plata og dens største Seværdighed Museet. Vi gik ogsaa med og saa Museet, der er en uhyre Samling uddøde Kæmpedyr: Dovendyr, meget større end de nulevende Elefanter, Panserdyr (Bæltedyr) dobbelt saa store som en Okse, en Frø (!) saa stor som en Ko osv., al mulig anden Zoologi desuden. Saa er der en stor etnografisk og antropologisk Samling, desuden Mineralogie og Geologie. Vi gik der fra 1-4, saa kunde vi ikke mer, men tog hele Selskabet med hjem til Kaffe en 12-14 Stykker. Kaffen havde jeg lavet, inden jeg gik. Emil havde været paa Banen, saa vi vidste, baade at de vare komne og hvormange. — — — Walter og jeg gik saa en smuk Tur op til Museet gennem den store Eukalyptusallé, hvis Kroner bøjede sig i Vinden. Ja nu kun mange kærlige Hilsener til Eder alle 4! fra os tre i det fjerne. Din hengivne Søster

Margrete.

Emil Bose modtog Stillingen som Leder af det fysiske Institut og Prof. ved Universitetet i La Plata.

Der kommer Brev fra Oliva 25. Marts 1909: Vi rejser altsaa til La Plata. Emil er blevet Professor i Fysik og Direktør for det fysiske Institut. — — Det gør os ondt at rejse bort fra vore gamle Forældre. Vi faar maaske ikke engang Lejlighed til at tage Afsked i Roskilde, til Nordhausen kommer vi jo lettere. Fra nu af maa vore smaa Kort løbe den halve Jord rundt.

Fra Argentina fortælles under 22. August 1909 bl. a., hvorledes Gauchoerne nu tidt afløses af Hegn og Pigtraad, som gør ganske samme Nytte som disse Hyrder. »Det er egentlig et fortryllende Land; saa kort vi har været her, begynder vi at forstaa, at de, der er her længe, ikke ret trives i Europa mere. Ingeniør N. f. Ex. kom efter at have boet 11 Aar i Schweiz igen tilbage hertil; det maa være noget lignende, som man hører om Italien.« Og vi faar endnu mere at høre om det fremmedartede:

»Mælkemanden kommer til Hest, med sine Mælkekander paa begge Sider af »Sadlen«, som hyppigt er et Lammeskind. Eller han kommer drivende med Køerne, ledsagede af deres Kalve, da man mener, at de holder paa deres Mælk, naar Kalven ikke staar ved Siden.«

KJÆRE MODER!

La Plata, 15. November 1910.

— — — Det sidste Brev kom, medens jeg sad nede i Haven, og Walter med en hvid Bomuldstraad lagde en Telefonlinie mellem Blomster og Buske. — —

Her havde vi netop Fridag Din Fødselsdag — San Martin — (11. November) og spiste Jordbær. — — En anden Dag spiste en Gæst hos os Kl. 12. Vi havde da stegt en Asado (et paa aaben Ild ristet Stykke Kød) i Haven, men der kom en Regnbyge, saa der maatte sættes en Paraply over Ild og Asado! De smaa grønne Kolibrier begynder at komme i Haven, siden vi har saa mange blomstrende Kaprifolier; de holder sig svævende i Luften foran Blomsterne ved at svirre med Vingerne, medens de med deres lange Næb suger Honning.

Nu kun mange kjærlige Hilsener til Dig og Fader fra os tre.

Din Margrete.